

Människan i Guds skapelse

Ett bibliskt perspektiv på miljö, biologisk
mångfald och klimat
del 2

Upplägg

Pass 1: Gud och skapelsen

Gud som skaparen i Bibeln

Jorden - optimerad för liv och
biologisk mångfald

Hur ska vi se på naturkatastrofer?

Gud och klimatet

Pass 2: Människan och skapelsen

Vad innebär det att härska över skapelsen?

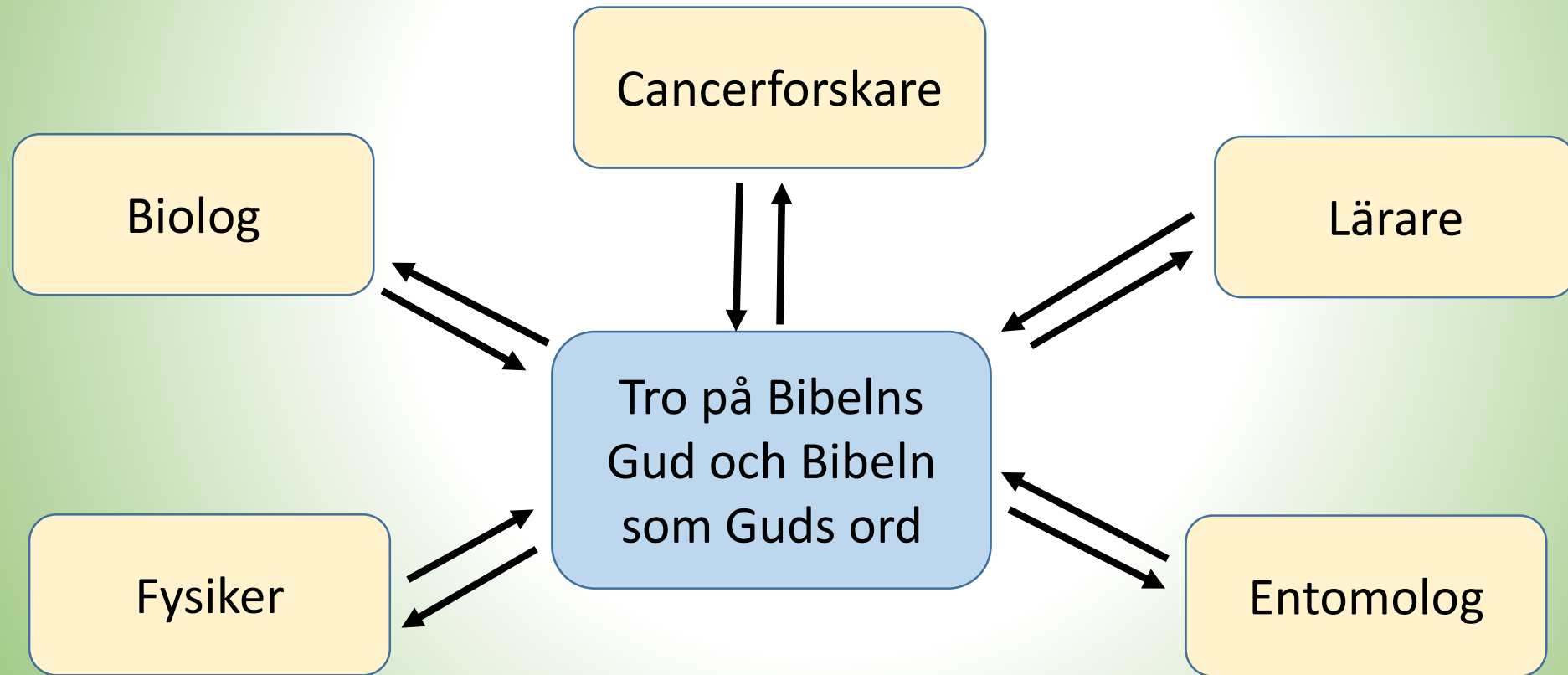
Vad får vi göra med skapelsen?

Klimatförändringar

Påverkar vår synd skapelsen?

Vad innebär en ny himmel och en ny jord?

Vem är jag?

Gud som skaparen

1 Mos 1:1

I begynnelsen skapade
Gud himmel och jord

1 Mos 1:31

Gud såg på allt som han hade
gjort, och se, det var mycket gott.

Allt är skapat av Gud
Gud var nöjd över sin skapelse!

Skapelsen vittnar om Gud

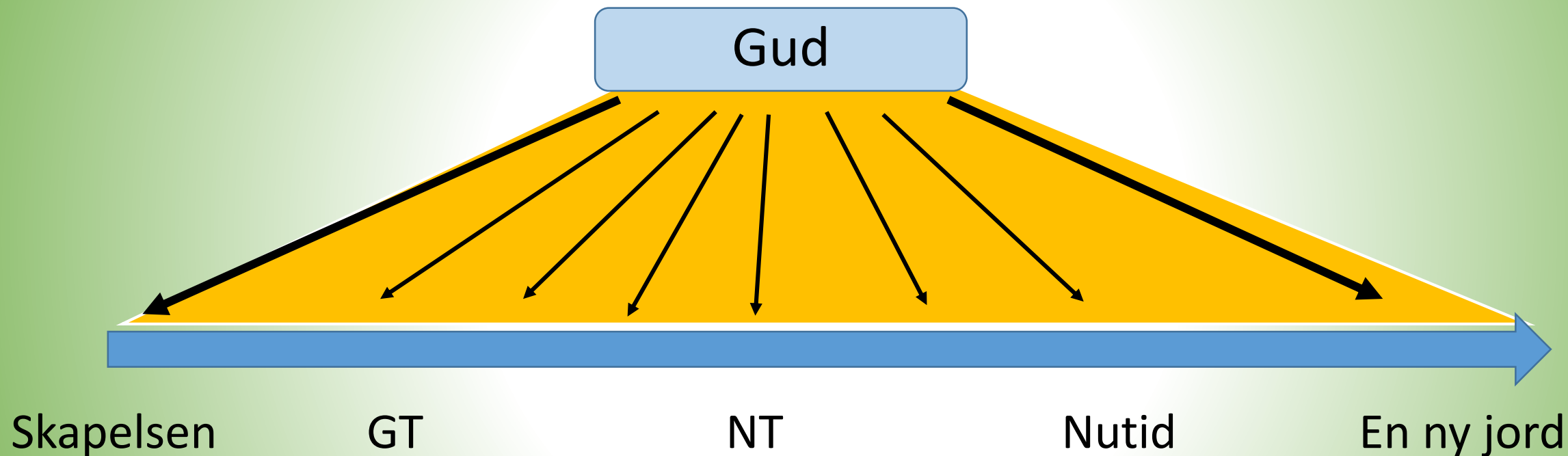
Rom 1:19-20

Det man kan veta om Gud är uppenbart bland dem, eftersom Gud har uppenbarat det för dem. **Ända från världens skapelse syns och uppfattas hans osynliga egenskaper, hans eviga makt och gudomliga natur, genom de verk han har skapat.**

Skapelsen är inte Gud
– men vittnar om Gud

Endast Gud skall prisas
och tillbes

Gud är konstant aktiv i skapelsen

Skapelsen är ständigt beroende av Gud
Gud är inte bara aktiv i skapelsen när han gör under

Jorden är smart uppbyggd och visar på Gud som skaparen och en optimal grund för liv och den biologiska mångfald vi ser

Ett överflöd av vatten

Vattnets unika egenskaper
en förutsättning för liv på jorden och biologisk mångfald
- tillfällighet eller mening?

Vatten genomgående tema i Bibeln
från 1:a versen till sista kapitlet

1 Mos 1:9-10

Gud sade: "Vattnet under himlen ska samlas till en enda plats så att det torra blir synligt." Och det blev så. Gud kallade det torra land, och vattensamlingen kallade han hav.

Vi kan se naturkatastrofer som
”dynamiska element”, och en
del i Guds skapelse

Ger en föränderlig i motsatts till en
statisk skapelse där förutsättningen för
liv minskar

Är ofta inte ett hot mot naturen i stort
Kan ge mer näringsrik odlingsmark

Det behöver vara
"lagom" med
naturkatastrofer

Människan är
skapad till Guds
avbild

1 Mos 1:27

"Och Gud skapade människan till sin avbild, till Guds avbild skapade han henne, till man och kvinna skapade han dem."

Människan har en
särställning i skapelsen
Vi är mer än ett djur!

Människan har ett mandat att råda över skapelsen

1 Mos 1:26 Gud säger:

"Låt oss göra människor till vår avbild, lika oss. De ska **råda över** havets fiskar och himlens fåglar, över boskapsdjuren och hela jorden och alla kräldjur som rör sig på jorden."

1 Mos 1:28 Gud säger till Adam & Eva:

"Var fruktsamma och föröka er, uppfyll jorden och **lägg den under er. Råd** över havets fiskar, himlens fåglar och alla djur som rör sig på jorden."

Vad betyder att råda/härska över? (hebr. *rada*)

En herre gentemot sina tjänare

3 Mos 25:43-44

De är ju mina tjänare som jag har fört ut ur Egyptens land. Och du ska inte **härska över** dem med hårdhet.

En kung över sina undersåtar

1 Kung 4:24

Han (Salomo) **rådde över** hela landet på denna sidan floden, från Tifsa ända till Gaza, över alla kungar på denna sidan floden.

En administratör över sina anställda

1 Kung 5:16

Och dessutom de 3300 förmän som hans fogdar hade under sig för att övervaka arbetena.

En nation över en annan

Neh 9:28

Då lämnade du dem i deras fienders hand, som fick **råda över** dem.

Att råda över betyder inte att förtrycka

En kung över sina undersåtar

Ps 72:2-4

Han (kungen) ska döma ditt folk med rättfärdighet, dina förtryckta med rättvisa. Bergen ska bära frid åt folket, höjderna rättfärdighet. Han ska skipa rätt för de förtryckta bland folket, han ska frälsa de fattigas barn och krossa förtryckaren.

En herre gentemot sina tjänare

3 Mos 25:44

Och du ska inte härska över dem med hårdhet. Du ska frukta din Gud.

Vad innebär det att Människan skall råda över skapelsen?

Att skapelsen i någon mening är underställd Människan

Vi har rätten att använda och förändra miljön

Ett stort ansvar – en kung har både rättigheter och skyldigheter

Vad betyder "att lägga under sig"?

hebr. *kabash/kabas*

1 Mos 1:28 Gud säger till Adam & Eva:
"Var fruktsamma och föröka er, uppfyll
jorden och **lägg den under er.**

Används om att lägga ett
land eller folk under sig.

Mer förknippat med styrka
och våld än att råda.

Innebär sannolikt att använda
marken för jordbruk, bosättning etc.

Gud välsignade att
människan brukade jorden
både för odling och boskap

1 Mos 4:2
Abel blev herde och Kain blev jordbrukare.

1 Mos 3:23
Och Herren Gud skickade bort dem
från Edens lustgård för att bruka
jorden som de tagits från.

5 Mos 11:13-15
Om ni nu lyssnar till de bud som jag i dag ger er så att
ni älskar Herren er Gud och tjänar honom av hela ert
hjärta och av hela er själ, **då ska jag ge regn åt ert land
i rätt tid, höstregn och vårregn, och du ska få bärga in
din säd, ditt vin och din olja. Jag ska ge din boskap
gräs på din mark, och du ska äta och bli mätt.**

-
- A photograph of a large flock of sheep grazing in a field of tall, golden-brown grass. In the background, there is a dense forest of green trees under a blue sky with light clouds. A light blue rounded rectangle is overlaid on the image, containing a list of three points in Swedish.
1. Gud gav människorna ansvaret för skapelsen före syndafallet – men har inte tagit tillbaka det
  2. Gud har inte helt släppt kontrollen över skapelsen
  3. Grunden för hur vi handlar med skapelsen är att **det är Guds skapelse**, berg, skogar, sjöar, hav, växter och djur

Gjorde Gud en tabbe?
Har människan bara
förstört Guds skapelse?

Vi har förändrat en stor del av jorden

Är det bara negativt?

Det äldre jordbrukslandskapet
är rikt på biologisk mångfald

Även boskapen är viktiga
för biologisk mångfald

A photograph of a field with purple flowers and a butterfly. The background is a dense field of green grass and other plants. In the foreground, there are several purple flowers on thin stems. A butterfly with orange and black wings is perched on one of the flowers. There is also a small white flower visible on the left side.

Människan har inte bara varit negativ för miljön

Även människan kan ses som ett "dynamiskt element" som formar Guds skapelse!

Odlingslandskapet har
förändrats

- stora monokulturer ger
inte biologisk mångfald

A man wearing a grey bucket hat and a brown jacket is kneeling in a grassy field. He is looking down at a large fish lying on the ground in front of him. To the right of the large fish, there is a group of about ten smaller fish, possibly perch, also lying on the grass. The background is a dense field of green grass and some small white flowers.

Även fiske är en del av vad vi får göra i skapelsen

Joh 21:6

Han (Jesus) sade: "Kasta ut nätet på höger sida om båten, så ska ni få." De kastade ut nätet, och nu orkade de inte dra upp det för all fisken.

Joh 21:9

När de (lärjungarna) kom i land fick de se en koleld och fisk som låg på den och bröd. Jesus sade till dem: "Bär hit av fisken som ni fick nyss."

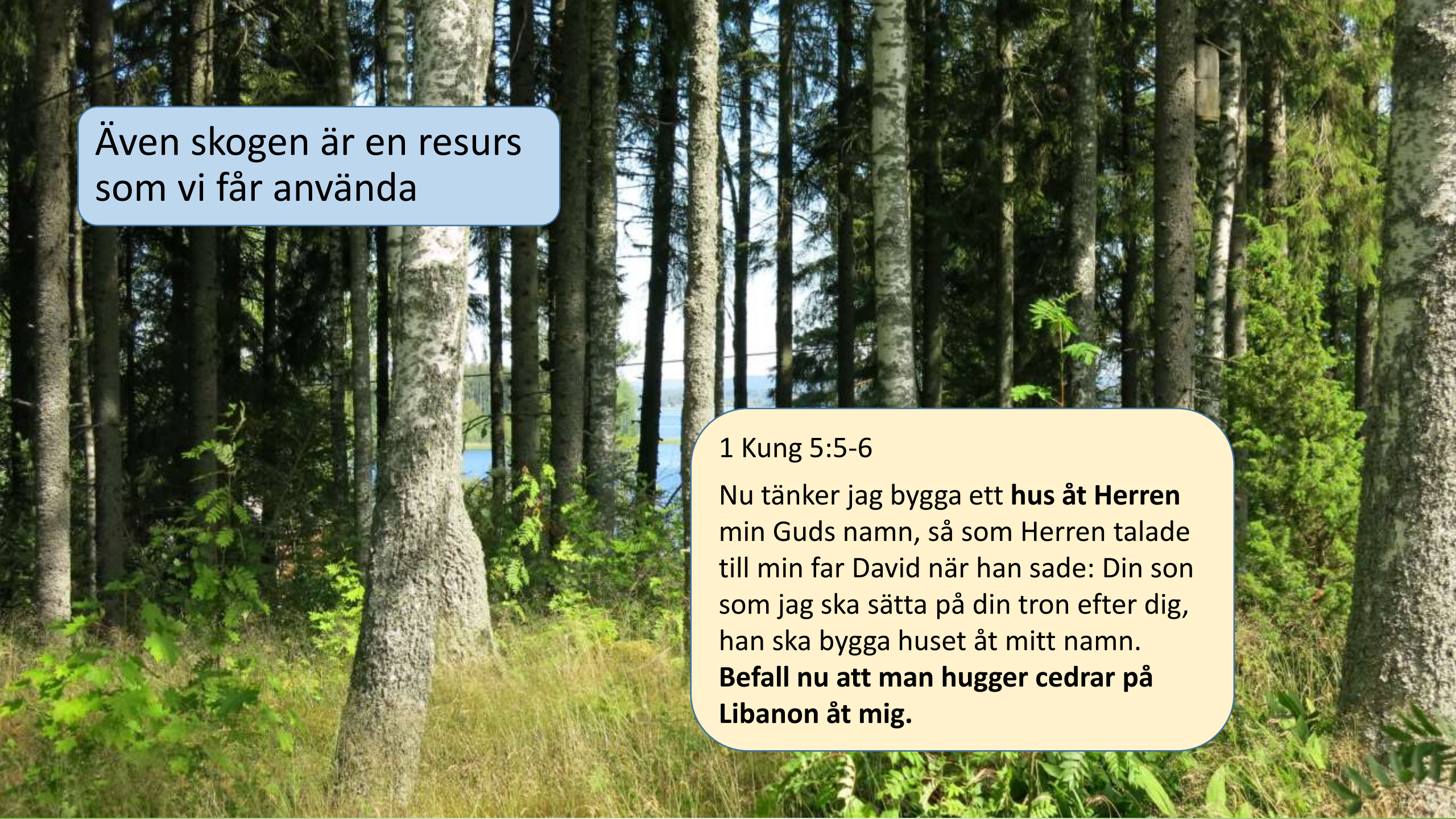

Men.... Det är skillnad på fiske och fiske!

Tidigare ett uthålligt fiske i balans

En stor del av fisken till att producera djurfoder!

Storskaligt fiske ett av de största hoten mot biologisk mångfald och människors överlevnad

Även skogen är en resurs
som vi får använda

1 Kung 5:5-6

Nu tänker jag bygga ett **hus åt Herren** min Guds namn, så som Herren talade till min far David när han sade: Din son som jag ska sätta på din tron efter dig, han ska bygga huset åt mitt namn.

Befall nu att man hugger cedrar på Libanon åt mig.

Men...

Var det här vad Gud
menade med att bruka och
lägga jorden under oss?

Storskaligt skogsbruk är
ett stort hot mot den
biologiska mångfalden

Vi fick ett uppdrag att råda över skapelsen

Tidigare var fiske och jordbruk ofta mer hållbart

Under de senaste 50-100 åren ökad förstörelse av biologisk mångfald genom jordbruk, skogsbruk och fiske

Är det att råda över skapelsen?

Skillnad på att och hur!

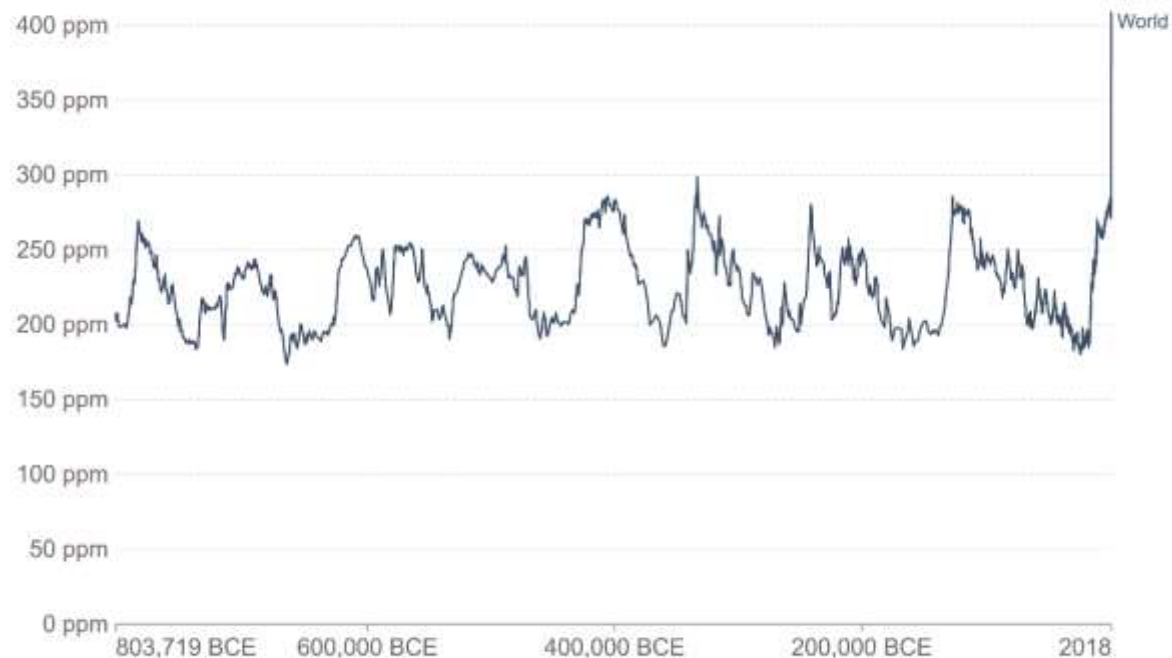
Dessutom.....

Vi förändrar klimatet

Atmospheric CO₂ concentration

Our World
in Data

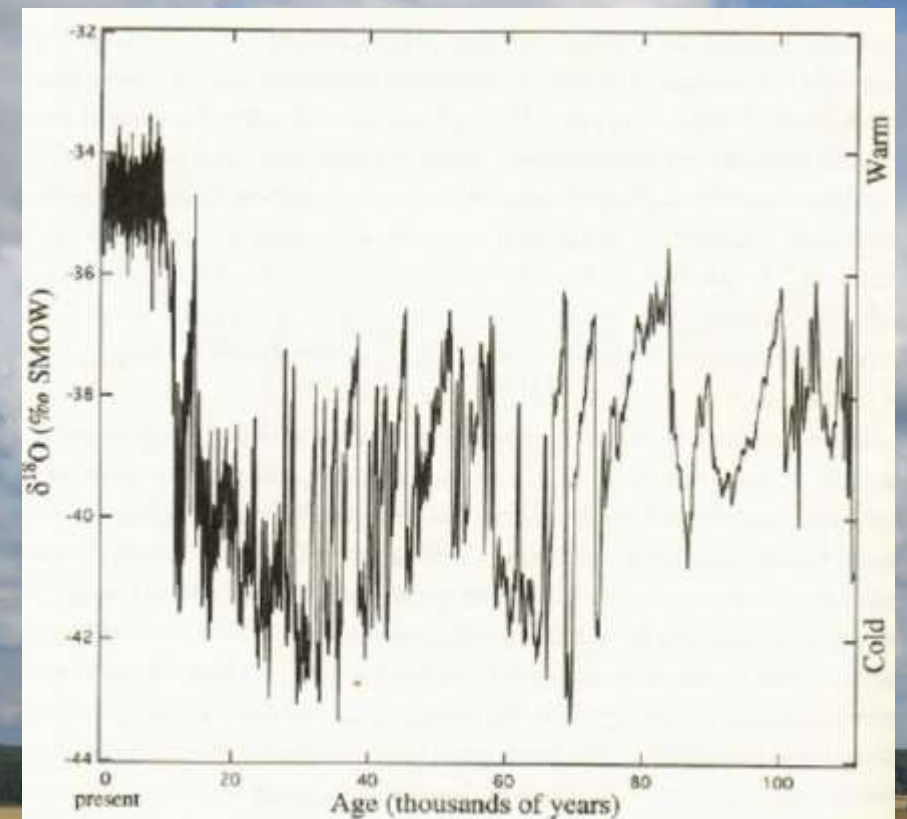
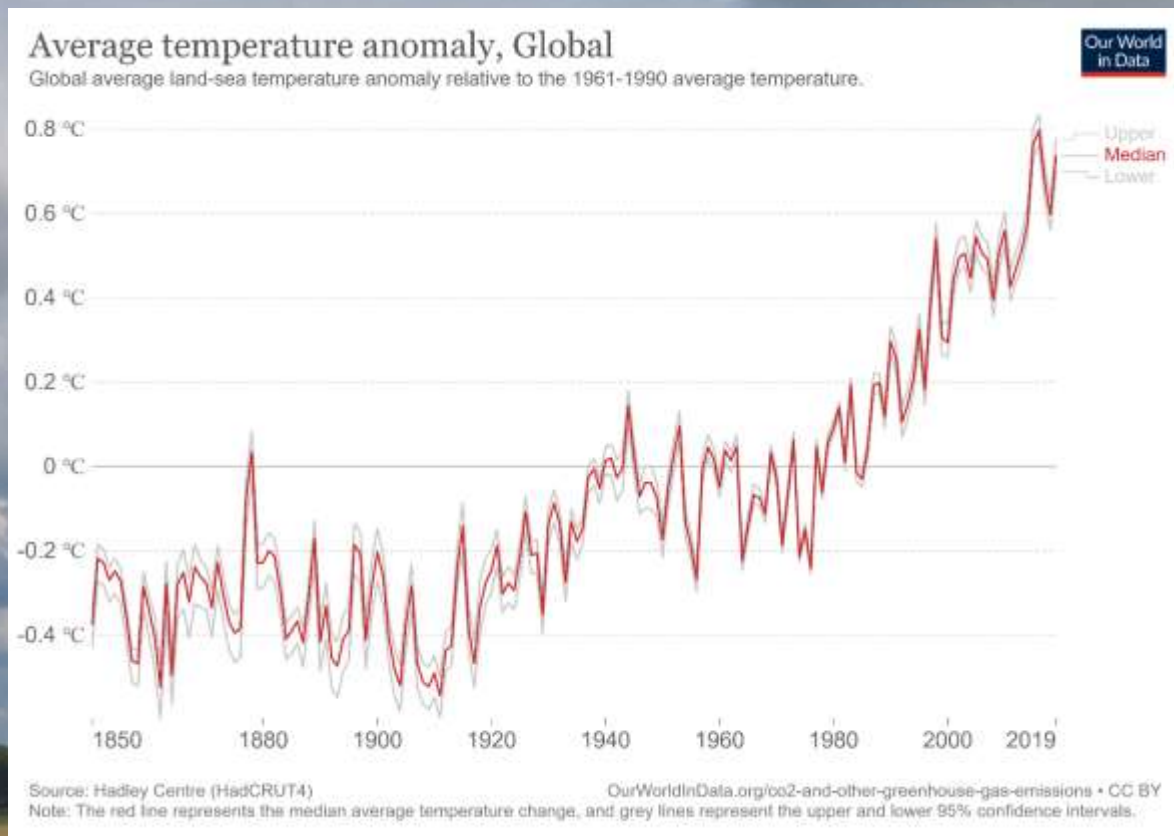
Global average long-term atmospheric concentration of carbon dioxide (CO₂), measured in parts per million (ppm). Long-term trends in CO₂ concentrations can be measured at high-resolution using preserved air samples from ice cores.

Source: EPICA Dome C CO₂ record (2015) & NOAA (2018)

OurWorldInData.org/co2-and-other-greenhouse-gas-emissions • CC BY

Temperaturen ökar

Gonzales G & Richards JW 2004

Katastrofer som
översvämningar, torka och
skogsbränder som följd

Det går inte att säga att en
viss översvämning beror på
klimatförändringen

Vi ser långsiktiga effekter av klimatförändringarna

Glaciärer

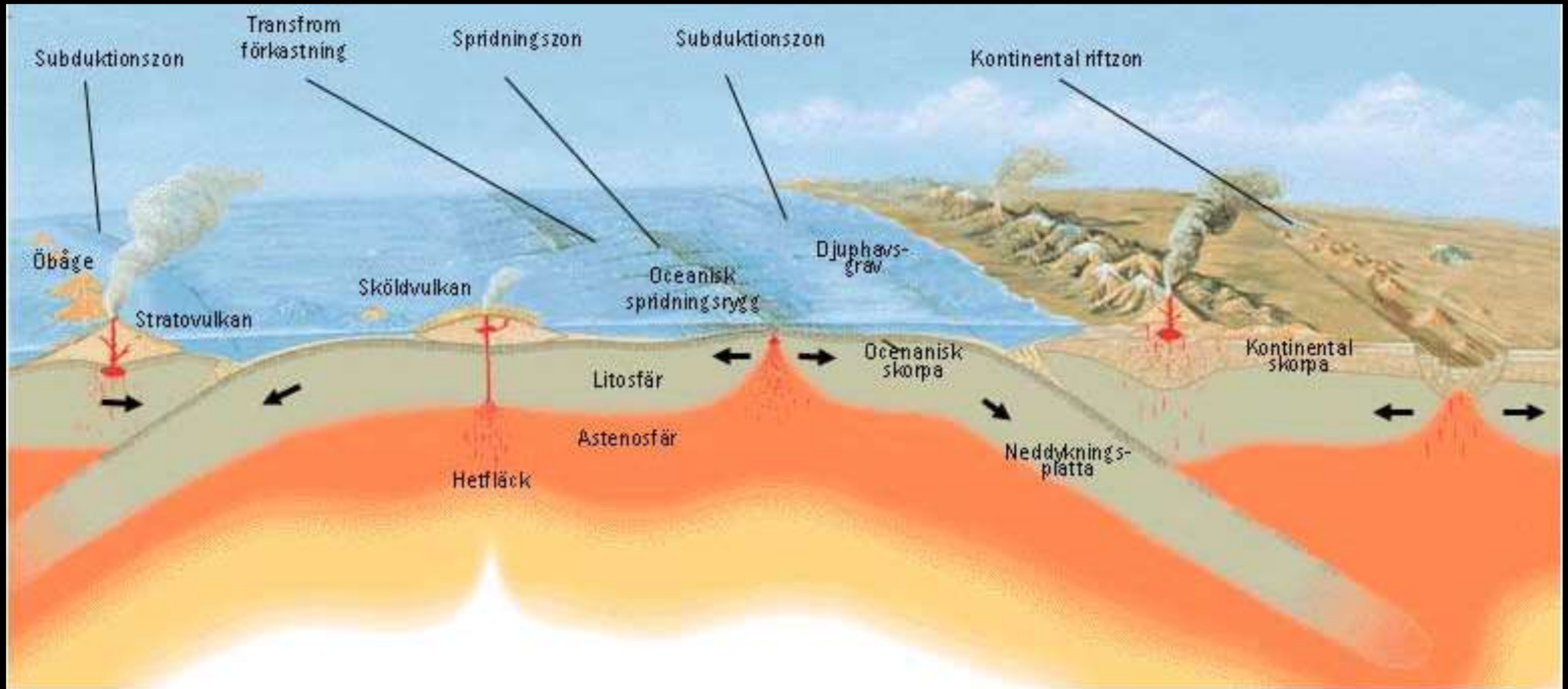

Havsnivån

Trädgräns

Det finns smarta kontrollmekanismer i skapelsen
- men de verkar för långsamt

Klimat eller biologisk mångfald?

Klimat

Biologisk
mångfald

Vattenkraft

Skogsproduktion

Boskap

Biobränsle

Att råda över skapelsen -
både klimat och biologisk mångfald

Har människans synd påverkat skapelsen enligt Bibeln?

1 Mos 3:17 Gud till Adam

”Därför ska marken vara förbannad för din skull.”

1 Mos 6:13

Då sade Gud till Noa: "Jag har bestämt mig för att göra slut på allt levande, för jorden är full av våld på grund av dem. Se, jag ska förgöra dem tillsammans med jorden.”

5 Mos 11:16-17

Men se till, så att inte era hjärtan blir förförda och ni viker av och tjänar andra gudar och tillber dem, för då ska Herrens vrede upptändas mot er, **och han ska stänga himlen så att regn inte faller och marken inte ger sin gröda .....**

Jer 14:4-7

Marken spricker eftersom det inte regnar i landet. .... Vildåsnorna står på höjderna och flämtar efter luft som schakaler. Deras ögon är matta, för det finns inget gräs. Våra missgärningar vittnar mot oss .... Gång på gång har vi avfallit och syndat mot dig.

Skapelsen - drabbad av vår synd

Rom 8:20-22

Skapelsen har ju blivit lagd under förgängelsen, inte av egen vilja utan genom honom som lade den därunder. Ändå finns det hopp om att även skapelsen ska befrias från sitt slaveri under förgängelsen och nå fram till Guds barns härliga frihet. Vi vet att hela skapelsen gemensamt fortfarande suckar och våndas.

En ny jord

Jes 65:17

Se, **jag skapar nya himlar och en ny jord**, och man ska inte mer minnas det förgångna eller tänka på det.

Jes 66:22

För liksom **de nya himlarna och den nya jorden** som jag skapar blir bestående inför mig, så ska era efterkommande och ert namn bestå, säger Herren.

2 Petr 3:10-13

Men Herrens dag kommer som en tjuv, och då ska himlarna försvinna med våldsamt dån och himlakropparna upplösas av hetta och **jorden och dess verk inte mer finnas till.**

.....

Men efter hans löfte ser vi fram emot nya himlar och **en ny jord** där rättfärdighet bor.

Upp 21:1

Och jag såg **en ny himmel och en ny jord.**

Ny eller förnyad jord?

Rom 8:20-21

Ändå finns det hopp om att även skapelsen ska befrias från sitt slaveri under förgängelsen och nå fram till Guds barns härliga frihet.

Hur kan skapelsen befrias om den förstörs?

En förnyad jord som inte är skadad av vår synd

Ny jord – efter 1000-års riket

Oavsett om ny eller förnyad jord –
Vårt ansvar för skapelsen gäller här och nu

Ska vi vara oroliga?

Mänskligheten går inte under –
men många människors hälsa
och liv drabbas

Torka, utfiskning mm leder till
vatten och matbrist

”Var inte rädda”
Var har vi vår trygghet?

Vad kan vi göra?

Utifrån Bibeln har vi ett ansvar för miljön

Resvanor

Mat

Konsumtion

Spelar det någon roll vad vi gör?

Ändrad livsstil

Prioriteringar

Bekvämlighet

Materialism

Är det redan försent?

A wide-angle photograph of a natural landscape. In the foreground, a field of dry, golden-brown grass is being worked on. Two people are visible: one in a white shirt and dark pants is pushing a wheelbarrow full of hay, and another person in a hat is walking nearby. In the middle ground, there are several large piles of hay and a blue tarp. The background features a calm lake, a dense forest of tall trees, and a clear sky.

Var börjar vi?

Där vi är

Vi behöver inse att
miljön är vårt ansvar